

fandt i sin egen livsgang. Men den er forbundet med det romantiske tema om lykkens kulmination i sin bratte afbrydelse. Peer forskånes for at opleve sin kunstnerbanes nedgang, ligesom hans kærlighedsdrøm er intakt og urealiseret.

Endnu engang kan man påskønne den friske og lunerige fortællestil og det kuriøse portrætgalleri. Den aldrende digters pen er så ung og oplagt som nogensinde.

De to romaner udkommer samtidig, men i hver sit bind, og kompletterer *Danske Klassikeres* række af H. C. Andersen-romaner. Det er DSLs håb, at også alle hans rejseskildringer foreligger inden 200-års fødselsdagen 2. april 2005.

MEGEN VIDEN I FORSKELLIGE HOVEDER

Megen viden i forskellige hoveder. Red. af Johnny Kondrup og Karsten Kynde. C.A. Reitzel. 263 s. **200 kr.** (for medlemmer af NNE **100 kr.**) Udk. ultimo 2000.

Den gådefulde rubrik over disse linier er titlen på en antologi om kommentering af nordiske klassikere. Titlen refererer til et tysk udtryk, som enhver kommentator kan skrive under på (og som i sig selv behøver en kommentar, da ingen hidtil har kunnet finde kilden): "Viel Wissen ist vorhanden, aber leidet in verschiedenen Köpfen".

I bogen, der for første gang behandler kommenteringens problemer for en nordisk offentlighed, er otte hoveder gået i samarbejde om at belyse emnet fra forskellige vinkler. Der findes kapitler om kommenteringens historie og dens systematik, om specialfelter som vershistoriske og teaterhistoriske kommentarer samt om kommentering af historisk dramatik. Endelig findes der polemiske kapitler om kommentaren som kunstart og om kommentarer som dødvægt. Bogen afsluttes af en nyttig bibliografi over kommentarteoretisk litteratur.

Antologien er andet bind i en skriftserie udgivet af Nordisk Netværk for Editionsfilologer og er blevet til på grundlag af NNEs 1999-konference om emnet kommentering. – Emnet for konferencen i Oslo okt. 2000 var "Bok og skjerm", om forholdet mellem elektroniske og trykte udgaver. Interesserede henvises til netværkets hjemmeside www.nnedit.org.

Arv til DSL

DSL modtog i december en arv efter ægteparret Kate og Jørgen Jørgensen. Den bestod af en kontant arv samt bøger og kunstgenstande.

Lis Jacobsen-prisen

overræktes i år til forskningsbibliotekar, cand. phil. Inger Sørensen som påskønnelse af hendes store brevdugivelse *J. P. E. Hartmann og hans kredse*. *En musikerfamilies breve 1780-1900*. Prisoverrækkelsen fandt sted 29.jan.

Personalia

Cand. mag. Ken Farø, tidligere knyttet til Den Danske Ordbog som studentermedhjælper, blev pr. 1. nov. 2000 ansat som ord-bogsmedarbejder sammesteds.
Cand. mag. Anders Sparre Conrad er pr. 1. april ansat ved DO som IT-medarbejder.

Ph. d. Russell Friedman fratrådte pr. 31. jan. sin stilling som redaktør ved Diplomatarium Danicum. Den ledige stilling besattes 15.feb. med cand. mag. Markus Hedemann

LIS NR. 17, MARTS 2001

Redaktion: Esther Kielberg
Grafisk tilrettelæggelse: Bysted HQ
Strandvejen 58, 3., 2900 Hellerup
ISSN 0908-5262

Indlæg sendes til: DSL
Christians Brygge 1, 1., 1219 Kbh. K
Tlf.: 33 13 06 60
Telefax: 33 14 06 08
E-post: ek@dsl.dk
LIS kan også læses på DSL's hjemmeside: www.DSL.dk

DET DANSKE
SPROG- OG
LITTERATURELSKAB

LIS

MARTS
2001
NR. 17

LITTERATUR ♥ INFORMATION ♥ SPROG

ARKIV FOR DANSK LITTERATUR

Det Kgl. Bibliotek giver nu i samarbejde med DSL elektronisk adgang til den danske nationallitteratur på tidssvarende måde. Via web-projektet Arkiv for Dansk Litteratur har KB allerede formidlet et udvalg af danske klassiske litteraturværker, hovedsagelig på grundlag af DSL-tekster. Dette litteraturarkiv udvides nu betragteligt, i første omgang med 16 forfatterskaber, bl.a. Poul Møller, J.P. Jacobsen, Herman Bang, Thøger Larsen. Målet er at gøre arkivet til et omfattende, frit tilgængeligt websted for den klassiske danske litteratur, foreløbig op til 1930'erne. Arkivet, der udnytter moderne database- og web-teknologi, skulle hermed blive en litteraturhistorisk central ressource for såvel forskning som undervisning og formidling af dansk litteratur. Projektet styres af Det Kgl. Bibliotek, der varetager dets tekniske side; DSL tager sig som ligestillet partner af det faglige indhold.

4.dec.2000 markerede Det Kgl. Bibliotek og DSL Emil Aarestrups 200-års fødselsdag ved at give digital adgang til DSL-udgaven af hans *Samlede Skrifter* samt en række hånd-

SPØRGERUBRIK

Janet Garton, udgiver af brevvekslingen 1882-99 mellem Amalie og Erik Skram, beder om hjælp til løsning af syv kommenteringsproblemer:

Amalie skriver i 1883, at Erik giver hende svar "i beslægtet sang". Det lyder som et citat, men hvorfra?

Erik nævner en fabel: "som Svanens Dukken i Fabelen, da Ravnene havde spyet Snavs på den, (den) kommer snehvid op". Fablen ses hverken hos Æsop eller La Fontaine.

I januar 1884 nævner Erik to ting, han har læst: "La glue" og "Une vie". Sidstnævnte må være Maupassants roman. "La glue" kunne være en novelle; men JG har ikke kunnet identificere titlen.

I september 1884 skriver Amalie om tankelæsning: "...Otto Benzon må være meget flinkere enn Bispaap." Hvem var Bispaap? Er navnet et øgenavn/kunstnernavn, evt. forkert stavet?

(fortsættes)

(fortsat)

Kan navnet Mizi Franzos genkendes? Amalie får penge fra hende i 1895 – hun var sandsynligvis oversætter og fra Wien.

Erik skriver i 1896, at en liste over Amalies og hans trykte værker kommer til at se ud som “en af de Cavlingske Reklameplakater, hvor man ser et af de skyhøje Chicago-Huse ved Siden af Lilleput-Rundetårn i København”.

Findes der et billede af denne reklame?

I 1897 læser Erik højt for datteren fra “Erik Sjøblad” – er det titlen på en børnebog eller evt. navnet på helten?

Svar til redaktionen.

skrifter og udvalgte noder. DSLs litterære redaktion har bidraget med et Aarestrupportræt, der sætter forfatterskabet ind i en litteraturhistorisk og biografisk sammenhæng og skitserer rammerne for de portrætter, der skal ledsage kommende web-udgaver af forfatterskaber.

Oplægget af teksterne er led i forarbejdet til den modernisering af arkivet, der finder sted medio 2001. Yderligere 54 forfatterskaber vil da blive lagt ind, og arkivet får sin egen hjemmeside.

Webadressen er pt. [www.kb.dk] [ELEKTRA – e-ressourcer] [e-klassikere] . Der er desuden adgang til arkivet via DSLs hjemmeside under *Litterære udgivelser*, hvor i øvrigt også oplysninger om nye DSL-udgaver nu er at finde.

STAFFELDT DEN TIDLIGE ROMANTIKS ENEGÆNGER

A.W. Schack von Staffeldt. Litografi

“Jo mere denne Digter med dristig Flugt og uvante Billeder, ved sit *os magna sonatorum*, skiller sig fra en vis udbredt Skole, des vanskeligere vil det være ham at gjøre sin særegne Maneer her gjeldende”. Således profeterede litteraten J.K. Høst i 1802 om A.W. Staffeldt (1769-1826). Det latinske udtryk (af Horats) kan oversættes til “den mund, der kan udtrykke noget stort”.

Høst fik ret. En række lyriske tilløb i tidsskrifter samt to samlinger (1804 og 1808), det var, hvad forfatterskabet blev til, hvis man fraregner – og det har man længe gjort – en række mageløse sonetter på tysk fra de sene år i Slesvig. Senere indså man, at Staffeldt på linje med Oehlenschläger indvarslede den ny romantik, og nok med større indsigt i den romantiske idealismes splittethed, end den yngre digter besad.

I de mange år, der gik, før F.L. Liebenberg genudgav forfatterskabet i 1843, havde Staffeldt få, men lidenskabelige dyrkere. Liebenbergs udgave gjorde ham tilgængelig for Heibergs og Kierkegaards generation. Men det var en modifiseret Staffeldt, skåret til efter nationale og litteraturhistoriske fordomme. Igen i 1882 forestod Liebenberg på det samme grundlag et større udvalg, som Georg Brandes skrev et tvedigt digt anerkendende forord til.

Om kort tid udkommer en samlet, tekstkritisk og kommenteret DSL-udgave af det lyriske forfatterskab. Teksterne bringes i den form og den rækkefølge, hvori de oprindeligt blev trykt – fra den traditionstunge debut i 1788 til de afsluttende sonetter i 1823. Desuden bringes den indtil nu utrykte del af forfatterskabet samt et antal hidtil udeladte eller ukendte digte.

En lille gruppe digte af Staffeldt er i de seneste år blevet fast bestanddel af en dansk litteraturhistorisk kanon; der er nu mulighed for at vurdere helheden og lægge øre til denne unikke stemme i dansk digtning.

EKSISTENTIEL DEBAT OG KUNSTNERSKÆBNE

To romaner af H. C. Andersen

H.C. Andersen. Foto fra 1860

Georg Brandes efterlyste i sine skelsættende forelæsninger 1871 en litteratur, der satte aktuelle problemer under debat. Faktisk havde H.C. Andersen allerede fjorten år før, i 1857, leveret en problemdebatterende roman “*At være eller ikke være*”. Den shakespeareanske titel peger mod selve livsproblemet og muligheden for en tilværelse efter døden. Dette blev anfægtet af den nye naturvidenskab og af tidens filosofiske materialisme.

Andersen lader sine hovedpersoner – lægen Niels Bryde og hans jødiske kæreste Esther – tumle med de eksistentielle spørgsmål, og interessant nok inddrager han den frembrydende industrialisme, med eksempel i den nyanlagte fabriksby Silkeborg. Herigennem anes en forjættende fremtid hinsides krige (Bryde såres alvorligt i Treårskrigen) og epidemier (Esther dør af kolera). Også fattigdom og sjælelig forkrøbling er med til at danne den mørke baggrund for det håb om menneskeåndens udødelighed, Andersen ikke kunne opgive.

Som altid i hans romaner bliver fremstillingen oplivet af de anskuelige situationsbilleder fra by og land og de særprægede bipersoner. Forfatterens forråd synes udtømmeligt.

H. C. Andersen's sidste lille roman *Lykke-Peer* fra 1870 giver et koncentreret bud på eventyrets realisering i et nutidigt miljø – og prisen derfor. Historien om den kunstbegavede underklassedreng, der gennembryder de sociale skel og ender på succes'ens top, varierer den Aladdin-myte, Andersen gen-

A. W. Schack von Staffeldt: *Samlede digte*. Udg. af Henrik Blicher. Bd. 1-2 + kommentarbind. DSL/C.A. Reitzel. **825 kr.** Udk. forår 2001.

H. C. Andersen: “*At være eller ikke være*”. Udg. af Mogens Brøndsted og Erik Dal. DSL/Borgen (*Danske Klassikere*). **140 kr.** Udk. forår 2001.

H. C. Andersen: *Lykke-Peer*. Udg. af Erik Dal. DSL/Borgen (*Danske Klassikere*). **120 kr.** Udk. forår 2001.

Karikatur af H. C. Andersen's 'plageånd' fra Slagelsetiden, rektor Simon Meisling, som var model for Lykke-Peers hr. Gabriel.